

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/141/2024
Identifikačné číslo spisu:	2513206405
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2513206405.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: JUDr. N. I., nar. XX. XX. XXXX, D., P. XX, zastúpený: JUDr. Ľudovít Štanglovič, advokát, Šafa, Jarmočná 2264/3, proti žalovanému: Slovenská republika konajúca prostredníctvom: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 1.955.000 eur, vedenom na Okresnom súde Galanta sp. zn. 26C/201/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 27. marca 2024 sp. zn. 11Co/95/2022, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 11. apríla 2024 sp. zn. 11Co/95/2022 vo výroku II., III. a IV. a vec mu vracia na ďalšie konania.

Dovolanie voči výroku I. o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 26C/201/2015 - 454 zo dňa 19. júla 2022 výrokom I. žalobu vo zvyšku zamietol a výrokom II. žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil použitím ustanovenia § 27 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, § 1 ods. 1, § 2, § 5 ods. 1 a 2, § 23 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (v ďalšom texte „zákon č. 58/1969 Zb.“) a § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“).

1.2. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia predovšetkým uviedol, že žalobca sa domáhal žalobou voči žalovanému zaplatenia 2.000.000 eur z dôvodu náhrady škody a nemajetkovej ujmy. Náhrady škody sa domáhal vo výške 1.955.000 eur za začatie a vedenie trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením a za väzbu v trvaní 88 dní sa domáhal náhrady škody vo výške 45.000 eur. Odvolací súd (zmenou v poradí prvého prvoinštančného rozsudku) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi väzbou v trvaní 88 dní. Uvedené rozhodnutie je právoplatné, predmetom konania tak zostal nárok žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 1.955.000 eur za začatie a vedenie trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným

odsúdením.

1.3. V konaní nebolo sporným, že dňa 9. septembra 1999 bolo proti žalobcovi uznesením Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Trnava, ČVS: OUV-415/TT-99 vznesené obvinenie pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 1 písm. e) Trestného zákona. Uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. Tpr/121/99 zo dňa 14. septembra 1999 bol žalobca vzatý do väzby. Väzba trvala od 13. septembra 1999 od 10,10 hod do 9. decembra 1999, kedy došlo k prepusteniu žalobcu z väzby na základe uznesenia Okresnej prokuratúry Trnava sp. zn. Pv/897/99-85. Vo väzbe žalobca strávil 88 dní. Rozsudkom Okresného súdu Piešťany sp. zn. 1T/74/2009 zo dňa 3. mája 2010 bol žalobca oslobodený spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že skutok spáchal. Uznesenie o vznesení obvinenia (ČVS: OUV-415/TT-99), ako aj uznesenie o vzatí do väzby (Tpr/121/99) boli vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., súd prvej inštancie preto v súlade s § 27 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci aplikoval ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/68/2010 zo dňa 29. februára 2012, ktoré prelomilo v danej právnej oblasti časovo skoršie rozhodnutia, vrátane judikátu Najvyššieho súdu SR č. 3Cdo/201/2007, ktorým argumentoval žalovaný. Uvedené rozhodnutie spojilo doteraz nesporný účinok oslobodenia obžalovaného spod obžaloby s nárokom na náhradu škody voči štátu podľa zákona č. 58/1969 Zb. a so súbežným vznikom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zároveň tým odpadla nutnosť (v tomto prípade) skúmať, či zo strany orgánov činných v trestnom konaní došlo k excesu v rámci výkonu ich zákonných povinností. Trestné stíhanie žalobcu vzhľadom na jeho následné právoplatné oslobodenie spod obžaloby je tak nutné označiť bez ďalšieho ako nezákonné. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom žalovaného o tom, že predpokladom pre priznanie náhrady resp. škody by mala byť zistená neexistencia spoluzavinenia resp. výlučného zavinenia vznesenia obvinenia, resp. väzby zo strany žalobcu, ktorý by mohol k dĺžke trvania trestného stíhania svojím pričinením prispieť. Nie je zrejmé, o aké konanie žalobcu by v danom prípade mohlo alebo malo ísť, a to vzhľadom na výrok a odôvodnenie oslobodzujúceho rozsudku (žalobca skutok nespáchal). Podľa prvoinštančného súdu využitie riadnych opravných prostriedkov žalobcom v trestnom konaní nie je možné vyhodnotiť v súvislosti s dĺžkou trestného stíhania v neprospech žalobcu (§ 3 zákona č. 58/1969 Zb.).

1.4. S poukazom na predchádzajúce (čiastočne zrušujúce) rozhodnutie odvolacieho súdu č. k. 11Co/126/2017 - 291 zo dňa 21. novembra 2018 (v ďalšom texte aj „odvolací rozsudok zo dňa 21. novembra 2018“) súd prvej inštancie konštatoval viazanosť právnym názorom odvolacieho súdu o potrebe doplnenia dokazovania ohľadne preukázania existencie nemajetkovej ujmy na strane žalobcu v priamej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Žalobca relevantné doplnenie dokazovania nenavrhol, obsah publikácie K. D., ktorej výňatok žalobca predložil na ostatnom pojednávaní, súd prvej inštancie vyhodnotil ako nevýpovedné. Následne dospel k záveru, že žalobca v časti žalovaného nároku o náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie neunesol dôkazné bremeno, najmä nepreukázal existenciu vzniku nemajetkovej ujmy, ako jedného zo základných hmotnoprávných predpokladov, na základe čoho súd prvej inštancie žalobu vo zvyšnej časti (v časti 1.955.000 eur) ako nedôvodnú zamietol.

1.5. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (v ďalšom texte CSP) a konštatoval, že žalovaný ako takmer úspešná strana sporu (úspech v pomere 99,75%) má po zohľadnení miery neúspechu (0,25%) právo na náhradu trov konania, avšak rešpektujúc jednoznačne prejavenu vôľu žalovaného neuplatniť si náhradu trov konania, súd prvej inštancie mu ich náhradu nepriznal.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 27. marca 2024 sp. zn. 11Co/95/2022 rozhodol tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 10.000 eur v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. (I. výrok) Odvolací súd vo zvyšku žalobu zamietol. (II. výrok) Odvolací súd potvrdil napadnutý výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie. (III. výrok) Žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu. (IV. výrok)

2.1. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že žalobca si predmetnou žalobou uplatnil voči žalovanému nárok na zaplatenie náhrady škody vo výške 1.955.000 eur za začatie a vedenie trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením a nárok na náhradu škody vo výške 45.000 eur za väzbu v trvaní

88 dní. Súd prvej inštancie v poradí prvým rozsudkom výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.955.000 eur z dôvodu nezákonného rozhodnutia, výrokom II. vo zvyšku žalobu zamietol a výrokom III. žalobcovi priznal 96 % náhrady trov konania a trov právneho zastúpenia. Odvolací súd zmenil (zamietajúci) výrok II. uvedeného prvoinštančného rozsudku a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 5.000 eur z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu. Zrušil súčasne uvedený prvoinštančný rozsudok vo výroku I. a III a v tejto časti vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí uložil prvoinštančnému súdu povinnosť doplniť dokazovanie za účelom zistenia existencie nemajetkovej ujmy na strane žalobcu v priamej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím, t. j. s jeho trestným stíhaním, konkrétnych reálnych následkov zásahu v každej oblasti a následne, ak zistí vznik nemajetkovej ujmy, tak určí výšku primeranú zistenej nemajetkovej ujme, pričom tak vznik nemajetkovej ujmy, ako aj jej výšku riadne odôvodní. Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť, Najvyšší súd SR ako súd dovolací dovolanie žalovaného zamietol rozsudkom sp. zn. 5Cdo/140/2019 zo dňa 24. februára 2022 (v ďalšom texte „dovolací rozsudok“).

2.2. Predmetom prvoinštančného konania tak po vrátení veci odvolacím súdom v zrušenom rozsahu zostalo opätovné prejednanie nároku žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy za začatie a vedenie trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením a rozhodnutie o náhrade trov konania. Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý po prejednaní veci v ďalšom konaní výrokom I. zamietol žalobu vo zvyšnej časti, teda v časti nároku žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy za začatie a vedenie trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením. Súd prvej inštancie odôvodnil zamietnutie žaloby v uvedenej časti neunesením dôkazného bremena žalobcom najmä o existencii vzniku nemajetkovej ujmy v priamej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím, keď po vrátení veci odvolacím súdom žalobca v následnom ďalšom konaní nenavrhol relevantné doplnenie dokazovania v záujme preukázania uvedenej, ním tvrdenej, skutočnosti. Odvolací súd súčasne preskúmal aj odvolaním žalovaného napadnutý závislý výrok II., ktorým mu prvoinštančný súd nepriznal nárok na náhradu trov konania z dôvodu, že žalovaný prejavil vôľu neuplatniť si náhradu trov konania. Odvolací súd pri preskúmaní odvolania vychádzal zo súdom prvej inštancie zistených nasledovných nesporných skutočností (§ 383 CSP): Uznesením Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Trnava, ČVS: OUV-415/TT-99 zo dňa 9. septembra 1999 bolo proti žalobcovi vznesené obvinenie pre trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia. Následne uznesením Okresného súdu Trnava sp. zn. Tpr/121/99 zo dňa 14. septembra 1999, bol žalobca vzatý do väzby, a to od 13. septembra 1999 od 10.10 hod. do 9. decembra 1999, kedy došlo na základe uznesenia Okresnej prokuratúry Trnava sp. zn. Pv/897/99-85 zo dňa 9. decembra 1999 k jeho prepusteniu na slobodu. Vo väzbe žalobca strávil 88 dní. Rozsudkom Okresného súdu Piešťany sp. zn. 1T/74/2009 zo dňa 3. mája 2010 došlo k oslobodeniu žalobcu spod obžaloby z dôvodu, že nebolo dokázané, že skutok spáchal obžalovaný. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 26. mája 2010. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že na vec je potrebné aplikovať ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb., pretože rozhodnutie, z ktorého si žalobca uplatňuje v tomto konaní preskúmaný nárok - uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané v roku 1999, teda za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. (§ 27 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z. z.).

2.3. Odvolací súd konštatoval, že i keď uznesenie o začatí trestného stíhania, od ktorého žalobca odvodzuje uplatnený a odvolacím súdom preskúmaný nárok, bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., ktorý nepozná inštitút náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu, právny základ uplatneného nároku je daný ústavnými normami. Napriek skutočnosti, že súd prvej inštancie po vrátení veci odvolacím súdom v zrušenej časti nevykonal dokazovanie v rozsahu nariadenom odvolacím súdom v zrušujúcom rozhodnutí, odvolací súd v rámci tohto odvolacieho konania dospel k záveru, že súd prvej inštancie v konaní predchádzajúcom odvolaciemu rozsudku vykonal dostatočné dokazovanie na zistenie, či predmetné trestné stíhanie spôsobilo žalobcovi nemajetkovú ujmu. Výhodnotenie dokazovania, svoje závery a rozhodnutie vo veci však nedostatočne odôvodnil, čo najmä bolo dôvodom na zrušenie výroku I. v poradí prvého prvoinštančného rozsudku o priznaní nemajetkovej ujmy. Odvolací súd v tomto odvolacom konaní tak vychádzal zo skutkového stavu zisteného prvoinštančným súdom najmä výsluchmi svedkov - U.R. K., priateľky žalobcu, detí žalobcu J. I. a X. I., X. Q., priateľa žalobcu a Mgr. A. F., priateľky žalobcu. Súd prvej inštancie na základe svedeckých výpovedí ustálil skutkový stav tak, že žalobca sa dostal v porovnaní so situáciou

pred vznesením obvinenia do výrazne horšej situácie, a to nielen v rodinnom, súkromnom živote, ale uvedené stíhanie malo negatívny dopad aj na jeho ekonomickú situáciu. Orgány činné v trestnom konaní poskytli médiám podrobnosti o trestnom stíhaní žalobcu v postavení advokáta. Okolnosti trestného stíhania boli zverejňované masovokomunikačnými prostriedkami s celoslovenskou pôsobnosťou - televízia, rozhlas, tlač, internet a pod. Na začiatku trestného stíhania bola väzobným spôsobom obmedzená osobná sloboda žalobcu, čo vzhľadom na medializáciu malo negatívny dopad na jeho rodinu, jeho blízkych, na spoločenské postavenie a na jeho profesiu. Medializácia sa negatívne odrazila aj na deťoch žalobcu, ktoré boli vystavené neprijemným poznámkam a otázkam zo strany pedagógov a spolužiakov. Syn čelil negatívnym reakciám a spochybňovaniu pedagógmi počas štúdia v škole, v zdravotníckom zariadení. Bývalá manželka žalobcu (matka detí) bola zo situácie zahanbená, mala problémy v práci. Rodina mala nepriaznivú finančnú situáciu, keď sa od žalobcu odvrátila časť klientely a bol spochybňovaný ako právnik. Uvedené skutočnosti sa nepochybne premietli do prežívania žalobcu, ktorý si bol vedomý napätia v rodine i v širšom sociálnom okruhu. Tvrdenie žalobcu o strese, úzkosti, depresii, obavách a strachu z budúcnosti, je preto logické a je potrebné považovať ho za preukázané. V tejto súvislosti odvolací súd konštatoval, že na základe dokazovania, vykonaného v rozsahu dostatočnom pre rozhodnutie vo veci, odvolací súd dospel k záveru, že predmetné trestné stíhanie výrazne zasiahlo do osobného i profesijného života žalobcu, do jeho cti a dobrej povesti a vznikla mu tým nemajetková ujma, ktorú je potrebné nahradiť v peniazoch.

2.4. Zákon č. 58/1969 Zb. nepoznal inštitút náhrady nemajetkovej ujmy, či už v súvislosti s väzbou alebo trestným stíhaním, neupravoval teda ani kritériá, ktoré by bolo potrebné pri určení výšky nemajetkovej ujmy zohľadniť. Takéto kritériá neboli ustálené ani súdnou praxou, čo však neumožňuje ľubovôľu súdu, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojvoľnú. Určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť (vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu) v súlade s požiadavkou spravodlivosti (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/145/2011 z 12. decembra 2012). Vo vyššie citovanom náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 754/2016-42 zo dňa 24. januára 2017 ústavný súd v ods. 32, 33 vyslovil názor, že „...v týchto prípadoch je potrebné zohľadniť medzi takýmito kritériami jednak povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodenej osoby (následky v osobnostnej sfére poškodeného), ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Za pomoci týchto kritérií ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí však súčasne najmä zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti (obdobne rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2813/2011 z 27. júna 2012). Inak povedané, určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (najvyšší súd rozsudok sp. zn. 7Cdo/145/2011 z 12. decembra 2012). Všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti).“ Z obsahu spisu a napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie vyplývalo, že prvoinštančný súd sa neriadil ustálenou praxou najvyšších súdnych autorít pri posúdení vzniku nemajetkovej ujmy na strane žalobcu v súvislosti s trestným stíhaním, ktorú nevyhodnotil ako preukázanú, z čoho vyplynulo, že následne sa nezaoberal ani výškou náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú je potrebné v peniazoch žalobcovi priznať. Súd prvej inštancie tak konal v rozpore s čl. 2 ods. 1, 2 CSP, § 46 ods. 3 Ústavy SR a čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a dopustil sa nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd predovšetkým uviedol, že nemajetková ujma je taká ujma, ktorá sa premieťa do psychickej sféry subjektu, na rozdiel od pojmu „škoda“, ktorý sa vzťahuje na majetkovú sféru. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmiernenie nepriaznivého následku neoprávneného zásahu a poskytnutie účinnej ochrany osobnosti, najmä jej dôstojnosti, dobrej povesti, súkromia a rodinného života. Kritériá, ktoré odvolací súd vzal do úvahy pri rozhodovaní o výške

náhrady nemajetkovej ujmy sú naznačené v citovanom náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 754/2016-42 zo dňa 24. januára 2017, teda je potrebné zohľadniť jednak povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodennej osoby (následky v osobnostnej sfére poškodeného), ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo.

2.5. Trestné stíhanie žalobcu trvalo od septembra 1999 do mája 2010, vrátane 88 dní strávených vo väzbe. Odvolací súd tak vzal do úvahy pri rozhodovaní dĺžku trestného stíhania i skutočnosť, že trestné stíhanie žalobcu bolo medializované v masovokomunikačných prostriedkoch s celoštátnou pôsobnosťou, pričom žalobca, jeho rodina, ale aj okruh jeho priateľov a známych boli vystavení negatívnej odozve tejto medializácie. Je logické, že okrem samotného znášania dôsledkov trestného stíhania sa aj uvedené skutočnosti prejavili v napätí, strese, pocite bezmocnosti, neistote ohľadne výsledku konania až strachu z budúcnosti, a to jednak u žalobcu, jednak u jeho blízkych. Okrem už uvedeného však žalobca nepreukázal skutočnosti, ktoré by bolo možné v súvislosti s uplatneným nárokom považovať za natoľko intenzívny zásah do jeho osobnej a profesijnej sféry, ktorý by odôvodňoval ním žiadanú náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.955.000 eur. Nebolo preukázané, že by sa v súvislosti s trestným stíhaním žalobcu masívnym spôsobom narušili rodinné, pracovné, priateľské vzťahy, a že by bol spôsobený vážny, nenapraviteľný zásah do jeho života, resp. že by stratil možnosť realizácie a budovania súkromného, rodinného a profesijného života. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005, v rámci ktorého vyslovil, že nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať. Odvolací súd porovnal nárok žalobcu s obdobným nárokom riešeným v rámci nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 754/2016-42. V uvedenej veci bolo uznesením zo dňa 1. júla 2003 vznesené obvinenie pre trestný čin prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody policajtovi (žalobcovi vo veci) odboru hraničnej kontroly, Úradu hraničnej a cudzineckej polície Policajného zboru. Dňa 5. júla 2003 bol žalobca vzatý do väzby od 2. júla 2003, z ktorej bol prepustený 26. septembra 2003, pretože vykonané dokazovanie nepreukazovalo žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala väzbu. Uznesením Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 18. januára 2008 bolo trestné stíhanie voči žalobcovi zastavené, rozhodnutie bolo odôvodnené tým, že sa nepodarilo nepochybne preukázať, že obvinení (medzi nimi i žalobca) spáchali trestné činy, pre ktoré im bolo vznesené obvinenie. Žalobca bol personálnym rozkazom ministra vnútra Slovenskej republiky z 8. augusta 2003 prepustený zo služobného pomeru. Žaloba žalobcu o preskúmanie zákonnosti tohto rozhodnutia bola právoplatne zamietnutá rozsudkom najvyššieho súdu. Žalobca bol od 1. apríla 2004 do 31. júla 2007 samoplatcom zdravotného poistenia, nemohol si nájsť zamestnanie, zamestnal sa až následne ako mestský policajt. Okresný súd priznal žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy 35.000 eur s úrokom z omeškania 8,5 % ročne, pričom vec posúdil podľa zákona č. 58/1969 Zb. Pri rozhodovaní vzal súd do úvahy, že žalobca ťažko znášal väzbu, pociťoval beznádej a neistotu, znášal ako policajt poníženie vo väznici a po prepustení z väzby sa on aj jeho rodina ocitli v hmotnej núdzi, nevedel si nájsť zamestnanie, počas jeho neprítomnosti skrachovala chovná stanica psov, ktorú prevádzkoval s manželkou. Aj po prepustení z väzby mal žalobca a jeho rodina obavy z budúcnosti. Počas väzby trpel odlúčením od rodiny, nemohol sa zúčastniť svadby svojho švagra. Podarilo sa mu nakoniec s odstupom času zamestnať ako mestský policajt, avšak keď mu končila platnosť zbrojného preukazu, pre trvajúce trestné stíhanie bolo konanie o jeho žiadosti o predĺženie platnosti prerušené až do skončenia trestného stíhania. Po tejto udalosti dostal srdcový kolaps a ostal dlhodobo práceneschopný. Ako mestský policajt zarába menej ako predtým, kým bol nezamestnaný, jeho manželka poberala aspoň dávky v hmotnej núdzi. Jeho väzbu a stíhanie zle znášala i jeho rodina (dve maloleté deti vo veku vtedy deväť a sedem rokov), manželka siahla po alkohole a ich manželstvo sa nakoniec rozpadlo. Zle znášal aj medializáciu kauzy, v meste, kde býval ho každý poznal, jeho deti boli vystavené posmeškom okolia, prežívali neistotu i negatívnu zmenu vo výchove. Krajský súd ako odvolací prvostupňové rozhodnutie v časti 35.000 eur potvrdil, dovolací súd dovolanie odmietol a ústavný súd tu poukázal na skutočnosť, že uvedená suma 35.000 eur bola priznaná spolu za väzbu a samotné trestné stíhanie, pričom z okolností veci túto sumu náhrady nemajetkovej ujmy nie je možné považovať za neprimeranú. Vo veci uvedenej v rámci citovaného nálezu ústavného súdu bol žalobca -

policať v dôsledku trestného stíhania prepustený zo služobného pomeru, nevedel si nájsť zamestnanie a až s odstupom času sa zamestnal. Jeho rodina s malými deťmi sa dostala do hmotnej núdze, rozpadlo sa mu manželstvo, dostal srdcový kolaps. Následky trestného stíhania v uvedenej veci sa prejavili závažnejšie a vo väčšej intenzite, ako tomu je v prípade tunajšej preskúmvanej veci o nároku žalobcu. Napriek vyššie popísanej ujme vzniknutej žalobcovi v súvislosti s predmetným trestným stíhaním, žalobca neprestal ani počas trestného stíhania vykonávať svoju profesiu advokáta, ktorú naďalej vykonáva, v dôsledku trestného stíhania nenastal rozpad najužších rodinných vzťahov, i keď odvolací súd nepopiera prežívanie stresov a traumy a žalobca netvrdil, a teda ani nepreukázal zhoršenie zdravotného stavu v súvislosti s trestným stíhaním. Porovnaním uvedenej veci s preskúmvanou vecou nároku žalobcu tak dospel odvolací súd k záveru, že v preskúmvanej veci je primeranou náhradou nemajetkovej ujmy vzniknutej žalobcovi vo výške 10.000 eur, keď vzal do úvahy (pre porovnanie s obdobným prípadom) aj už právoplatne priznanú náhradu za väzbu v sume 5.000 eur.

2.6. Vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania odvolací súd súhlasne so žalobcom poukazuje na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 475/2018 zo dňa 4. februára 2021 (publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení ÚS SR za rok 2021 pod č. 13/2021) a konštatuje, že výška plnenia (náhrada nemajetkovej ujmy) bola závislá od úvahy súdu, a teda je prípadom odôvodňujúcim osobitné posudzovanie úspechu a neúspechu v konaní s dôsledkami na rozhodovanie o trovách konania. Žalobca bol plne úspešný, pokiaľ ide o základ uplatneného nároku (aj vo vzťahu k väzbe aj vo vzťahu k trestnému stíhaniu), výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy závisela výlučne od úvahy súdu. S poukazom na ustanovenie § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP preto žalobcovi patrí plná náhrada trov konania prvoinštančného aj odvolacieho konania. Odvolanie žalovaného je preto nedôvodné.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Uvedol, že predmetné dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení spornej a pre vec významnej právnej otázky adekvátnosti výšky nemajetkovej ujmy a jej kritérií, keď Najvyšší súd SR prevzal do svojej ustálenej rozhodovacej praxe názor: „Za pomoci týchto kritérií ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí však súčasne najmä zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti (obdobne rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2813/2011 z 27. júna 2012). Inak povedané, určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (najvyšší súd rozsudok sp. zn. 7Cdo/145/2011 z 12. decembra 2012). Všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti.“ Uvedené vychádza z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, ktorý bol prevzatý do rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR (uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/169/2021 z 31. 01. 2023, rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo/140/2019 z 24. 01. 2022), od ktorej sa odvolací súd odklonil, keďže v rozsudku Krajského súdu Trnava vôbec nevyhodnotil individuálne okolnosti prípadu vo vzťahu k priznanej výške nemajetkovej ujmy a priznaná výška nemajetkovej ujmy nezodpovedá všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti, je neprimerane nízka, v rozpore s uvedenou ustálenou súdnou praxou dovolacieho súdu, keď dovolací súd s odkazom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 nepovažoval za neadekvátne odškodnenie 52 mesiacov trvania trestného stíhania sumou 620 eur za mesiac trvania trestného stíhania (bod 29 uznesenia NS SR sp. zn. 5Cdo/169/2021 z 31. 01. 2023), z ktorého dôvodu je suma 10.000 eur za vyše 10 rokov trestného stíhania po právnej stránke neadekvátna.

3.2. Ďalej namietal, že odvolací súd nezodpovedal vecne podstatné námietky žalobcu. Žalobca v odvolaní (ako aj pred súdom prvej inštancie najmä v záverečnej reči) zdôrazňoval, že bol trestne stíhaný priamo v súvislosti s výkonom advokátskeho povolania, keďže marenia výkonu úradného rozhodnutia sa mal

dopúšťať pri návštevách svojho klienta vynášaním tzv. motákov s pokynmi pre rôzne osoby. Uvedené žiadal žalobca zohľadniť do výšky nemajetkovej ujmy s ohľadom na dôležitosť výkonu advokátskeho povolania tak, ako ju zhrnul Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 33/2021 z 13. 5. 2021 (publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení ÚS SR pod č. 27/2021) s odkazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (porov. čl. I bod 4, bod 12/ a 13/ odvolania žalobcu proti rozsudku OS Galanta). Odvolací súd sa k uvedenej podstatnej námietke vôbec nevyjadril a nechal ju bez odozvy a reakcie. V tejto súvislosti nešlo o to, že trestné stíhanie zasiahlo do profesijného života žalobcu, do jeho cti, ale v rozhodnutí odvolacieho súdu absentovalo vysvetlenie korelácie zásahu do advokátskeho povolania, trestného stíhania žalobcu pre výkon advokátskeho povolania, resp. v súvislosti s ním a adekvátnosti priznanej sumy nemajetkovej ujmy. Takáto okolnosť, nie bežná, činí priznanú sumu nemajetkovej ujmy (a zamietnutie zvyšku) neprimerane nízkou, neadekvátnou, neodôvodnenou, nekorešpondujúcou s daným následkom v profesijnej sfére žalobcu, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie. Odvolací súd sa vyjadril aké následky spôsobilo trestné stíhanie všeobecne žalobcovi (str. 12, bod 19 odôvodnenia rozsudku Krajského súdu Trnava), avšak nijako nezohľadnil a vôbec to nevyplýva z odôvodnenia, že by odvolací súd prihliadol na podstatu námietky žalobcu, a to fakt, že samotné trestné stíhanie, jeho podstata a skutok, za ktorý bol žalobca trestne stíhaný sa týkal výkonu advokátskeho povolania, ktorého sa mal žalobca dopustiť počas návštev svojho klienta a vykonávania porád a konzultácie s klientom v rámci jeho obhajoby. Preto sa odvolací súd s touto podstatnou námietkou vôbec nevysporiadal, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie. Skutočnosť, že išlo o námietku podstatnú má oporu tiež v judikatúre Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva: „V prípade advokátov je v hre totiž nielen výkon slobodnej profesie advokáta, ale každé trestné stíhanie advokáta súvisiace s výkonom jeho profesie v sebe obsahuje aj mraziaci účinok pre ostatných advokátov poskytovať túto pomoc v prospech klienta, a tým oslabuje dôveru v právny štát...Ich úlohou je zaisťovať dôveru medzi spoločnosťou a súdmi, čím je táto úloha nenahradiateľná v demokracii a v právnom štáte (por. rozsudok ESLP vo veci Francois c. Francúzsko, sťažnosť č. 26690/11, bod 51 a tam cit. case-law). Preto je pri trestnom stíhaní advokátov, resp. ich väzobnom stíhaní, nutné postupovať s najvyššou mierou opatrnosti“ (bod 64 citovaného nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 33/2021). Odvolací súd sa vôbec nevyjadril k podstatnej odvolacej argumentácii žalobcu o neprihliadaní súdom prvej inštancie na okolnosti trestného stíhania žalobcu vo vzťahu k vzniku nemajetkovej ujmy v dôsledku trestného stíhania a k jej výške, ktoré mali spočívať v procesných postupoch orgánov činných v trestnom konaní (vrátenie veci prokurátorovi na došetrenie pre nedostatky vo vyšetrovaní, najmä vo vzťahu k zadováženiu dôkazného materiálu), svedčiacich o nedôslednom až nezákonnom postupe týchto orgánov v trestnom konaní, tiež vo vypracovaní znaleckého posudku s časovým odstupom niekoľkých rokov, so zápisnicou o hlavnom pojednávaní obsahujúcou výpoveď súdnej znalkyne, ako i v podávaní neúspešných opravných prostriedkov orgánov činných v trestnom konaní (čl. III bod 10/ odvolania žalobcu proti rozsudku OS Galanta). Uvedené svedčí o tom, že odvolací súd rezignoval na povinnosť reagovať na podstatnú námietku žalobcu z odvolania, že pri výške nemajetkovej ujmy neboli zohľadnené okolnosti, za ktorých k ujme došlo, hoci ide o judikatúrou akceptované kritérium, na ktoré je potrebné prihliadať (bod 32 nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016), čo síce odvolací súd po právnej strane uznáva na str. 13, bodu 22, ale okolnosti trestného stíhania žalobcu, za ktorých k ujme došlo, vôbec nevyhodnotil, preto na predmetné kritérium poukazované v konkrétnostiach žalobcom odvolací súd vôbec neprihliadol a nevysporiadal sa s ním, hoci uvedené spadalo pod podstatnú námietku žalobcu, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie. Odvolací súd odôvodnil výšku priznanej nemajetkovej ujmy žalobcovi v podstate iba na základe porovnania s vecou, ktorá bola posudzovaná v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 iné vysvetlenie k priznanej výške nemajetkovej ujmy (a zamietnutiu zvyšku) rozsudok Krajského súdu Trnava neobsahuje. Okolnosti veci ústavnej sťažnosti rozhodnutej v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 odvolací súd podrobne popísal v bode 23 odôvodnenia rozsudku Krajského súdu Trnava, čo je paradoxné, lebo skutkovým okolnostiam v tej inej veci venoval väčší priestor ako okolnostiam a situácii žalobcu. Uvedené považoval za nie riadne odôvodnenie rozsudku Krajského súdu Trnava a porušenie práva na spravodlivé konanie žalobcu, keď priznaná výška nemajetkovej ujmy (resp. zamietnutie zvyšku) nie je založená na vyhodnotení okolností konkrétneho prípadu žalobcu so zohľadnením dĺžky trestného stíhania, povahy trestnej veci a okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Odvolací súd použil pri odôvodnení výšky nemajetkovej ujmy skôr to, čo

podľa neho preukázané nebolo, keď v bode 23 na str. 13 rozsudku Krajského súdu Trnava uviedol: „Nebolo preukázané, že by sa v súvislosti s trestným stíhaním žalobcu masívnym spôsobom narušili rodinné, pracovné, priateľské vzťahy, a že by bol spôsobený vážny, nenapraviteľný zásah do jeho života, resp. že by stratil možnosť realizácie a budovania súkromného, rodinného a profesijného života.“ Obdobne odvolací súd dôvodil tým, čo podľa neho nenastalo v bode 24 na str. 14 rozsudku Krajského súdu Trnava: „žalobca neprestal ani počas trestného stíhania vykonávať svoju profesiu advokáta, ktorú naďalej vykonáva, v dôsledku trestného stíhania nenastal rozpad najužších rodinných vzťahov“, v ktorom jedinom odseku uvádza výšku priznanej nemajetkovej ujmy žalobcovi (avšak vyslovene len porovnaním s inou vecou). Z uvedeného je zrejmé, že podstata odôvodnenia výšky nemajetkovej ujmy priznanej žalobcovi (a zamietnutie zvyšku) je založená na odvolacím súdom vybraných odlišnostiach medzi vecou žalobcu a inou vecou nezákonného rozhodnutia, avšak bez toho, aby odvolací súd zohľadnil k výške nemajetkovej ujmy osobitné okolnosti veci žalobcu a hľadisko spravodlivosti vo veci žalobcu. Z rozsudku Krajského súdu Trnava nevyplyva vyhodnotenie a zohľadnenie dĺžky trestného stíhania (vyše 10 ročného), povahy trestnej veci a okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme a trestnému stíhaniu došlo vo výške nemajetkovej ujmy v konkrétnych okolnostiach žalobcu, hoci ide o rozhodujúce kritériá, ktoré uznáva aj odvolací súd, ale ich osobitne nevyhodnocuje v prípade žalobcu, čím rozsudok Krajského súdu Trnava nie je riadne odôvodnený, je zmätočný a protirečivý, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie.

Odvolací súd nevyhodnocuje konkrétne okolnosti prípadu, ktoré ho viedli k priznaniu výšky nemajetkovej ujmy a zamietnutiu žaloby vo zvyšku. Odôvodnenie rozsudku Krajského súdu Trnava je protirečivé a vnútorne rozporné, keď na jednej strane priznáva v bode 20. odôvodnenia rozsudku Krajského súdu Trnava, že rozhodujúcim kritériom je zvažovanie individuálnych okolností prípadu a treba vychádzať z osobitných okolností veci (zásady spravodlivosti), avšak na strane druhej prihlíada k odškodneniu v inom prípade, v ktorom, navyše, boli odlišné individuálne okolnosti prípadu. Uvedené činí rozsudok Krajského súdu Trnava riadne neodôvodneným, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie. Odvolací súd určuje výšku nemajetkovej ujmy porovnávaním odlišného prípadu ako je prípad žalobcu s inými individuálnymi okolnosťami, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie a čím rozsudok Krajského súdu Trnava nie je riadne odôvodnený. Odvolací súd odkazuje zásadne len na skutkové okolnosti vo veci rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, kde bol po dobu 55 mesiacov trestne stíhaný príslušník PZ. Už z uvedeného je zrejmé, že dĺžka trestného stíhania v označenom prípade bola viac ako dvojnásobne kratšia ako v prípade žalobcu a nešlo o prípad advokáta stíhaného v súvislosti s výkonom povolania. Už len pre násobne kratšiu dĺžku trestného stíhania nešlo o prípad podobný a porovnateľný so situáciou žalobcu ani čo do dĺžky trestného stíhania a ani čo do podstaty trestného stíhania, keď žalobca bol stíhaný za skutok, ktorý sa priamo týkal výkonu jeho povolania (návštevy, porady s klientom), daný prípad sa zásadne ani netýkal trestného stíhania advokáta. Porovnávací („referenčný“) prípad použitý odvolacím súdom nie je preto po skutkovej stránke relevantným vzorom pre predmetný prípad a porovnávaním týchto prípadov a zamietnutím zvyšku uplatnenej výšky nemajetkovej ujmy na základe odlišného prípadu s inými skutkovými okolnosťami, preto došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie. Žalobca navrhoval zohľadniť najmä v záverečnej reči, ako aj v odvolaní podstatný faktor a poukázal na to, že z ustálenej judikatúry najvyšších súdnych autorít tiež vyplýva, že výška nemajetkovej ujmy by mala plniť aj preventívno-sankčnú funkciu z hľadiska špeciálnej a generálnej prevencie (dovolenie rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo/106/2012, sp. zn. 7Cdo/180/2012, nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 689/2014, bod 15), čo je v súlade so zásadou spoločenskej spravodlivosti a zásahom štátu do advokátskeho povolania žalobcu (aj v kontexte nálezu ÚS SR sp. zn. III. ÚS 33/2021, bodu 64) na čo však ani zo strany odvolacieho súdu žiadnu odpoveď, hoci uvedené názory vyplývajú aj z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie.

3.3. Vzhľadom na uvedené žalobca navrhol dovolaciemu súdu, aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení uviedla, že dovolanie žalobcu považuje za nedôvodné, a preto navrhla dovolaciemu súdu dovolanie v zmysle ustanovenia § 448 CSP zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení,

že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a tiež dôvodné.

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V preskúmvanej veci žalobkyňa odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces, ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. V preskúmvanej veci žalobca vymedzil zmätočnosťnú vadu spočívajúcu v porušení práva na spravodlivý proces tou procesnou okolnosťou (§ 420 písm. f) CSP), že bol trestne stíhaný priamo v súvislosti s výkonom advokátskeho povolania, keďže marenia výkonu úradného rozhodnutia sa mal dopúšťať pri návštevách svojho klienta vynášaním tzv. motákov s pokynmi pre rôzne osoby. Uvedené žiadal žalobca zohľadniť do výšky nemajetkovej ujmy s ohľadom na dôležitosť výkonu advokátskeho povolania tak ako ju zhrnul Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 33/2021 z 13. 5. 2021 (publikovaný v Zbierke náleзов a uznesení ÚS SR pod č. 27/2021) s odkazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (porov. čl. I bod 4, bod 12/ a 13/ odvolania žalobcu proti rozsudku OS Galanta). Odvolací súd sa k uvedenej podstatnej námietke vôbec nevyjadril a nechal ju bez odozvy a reakcie. V tejto súvislosti nešlo o to, že trestné stíhanie zasiahlo do profesijného života žalobcu, do jeho cti, ale v rozhodnutí odvolacieho súdu absentovalo vysvetlenie korelácie zásahu do advokátskeho povolania, trestného stíhania žalobcu pre výkon advokátskeho povolania, resp. v súvislosti s ním a adekvátnosti priznanej sumy nemajetkovej ujmy. Takáto okolnosť, nie bežná, činí priznanú sumu nemajetkovej ujmy (a zamietnutie zvyšku) neprimerane nízkou, neadekvátnou, neodôvodnenou, nekorešpondujúcou s daným následkom v profesijnej sfére žalobcu, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivé konanie. Odvolací súd sa vyjadril aké následky spôsobilo trestné stíhanie všeobecne žalobcovi (str. 12, bod 19. odôvodnenia rozsudku Krajského súdu Trnava), avšak nijako nezohľadnil a vôbec to nevyplýva z odôvodnenia, že by odvolací súd prihliadol na podstatu námietky žalobcu, a to fakt, že samotné trestné stíhanie, jeho podstata a skutok, za ktorý bol žalobca trestne stíhaný sa týkal výkonu advokátskeho povolania, ktorého sa mal žalobca dopustiť počas návštev svojho klienta a vykonávania porád a konzultácií s klientom v rámci jeho obhajoby.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany

sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo strany sporu, resp. účastníka konania na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018).

12. Podľa § 387 ods. 3 veta druhá CSP odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

13. Dovolací súd uvádza, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany prednesené na súde prvej inštancie i v podanom odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvoľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Rovnako podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

14. V posudzovanom spore dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho treba považovať za nepreskúmateľné.

15. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa žalobou domáhal voči žalovanej zaplata náhrady škody vo výške 1.955.000 eur za začatie a vedenie trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením a nárok na náhradu škody vo výške 45.000 eur za väzbu v trvaní 88 dní. Súd prvej inštancie v poradí prvým rozsudkom výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.955.000 eur z dôvodu nezákonného rozhodnutia, výrokom II. vo zvyšku žalobu zamietol a výrokom III. žalobcovi priznal 96 % náhrady trov konania a trov právneho zastúpenia. Odvolací súd zmenil (zamietajúci) výrok II. uvedeného prvoinštančného rozsudku a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 5.000 eur z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu. Zrušil súčasne uvedený prvoinštančný rozsudok vo výroku I. a III a v tejto časti vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí uložil prvoinštančnému súdu povinnosť doplniť dokazovanie za účelom zistenia existencie nemajetkovej ujmy na strane žalobcu v priamej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím, t. j. s jeho trestným stíhaním, konkrétnych reálnych následkov zásahu v každej oblasti a následne, ak zistí vznik nemajetkovej ujmy, tak určí výšku primeranú zistenej nemajetkovej ujme, pričom tak vznik nemajetkovej ujmy, ako aj jej výšku riadne odôvodní. Súd prvej inštancie následne žalobu zamietol a nárok na náhradu trov žalovanému nepriznal. Odvolací súd po podanom odvolaní rozhodol tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi

10.000 eur v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. (I. výrok) Odvolací súd vo zvyšku žalobu zamietol. (II. výrok) Odvolací súd potvrdil napadnutý výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie. (III. výrok) Žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v celom rozsahu. (IV. výrok)

16. Pokiaľ odvolací súd v bode 23 až 24 poukazuje príkladom porovnaním nároku žalobcu s obdobným nárokom riešeným v rámci nálezů ústavného súdu č. k. III. ÚS 754/2016-42, dovolací súd akcentuje, že odvolací súd nevzal do úvahy práve odlišnosti prípadu v porovnaní s prejedávanou vecou, spočívajúce práve v dĺžke trestného stíhania (10 rokov) a tiež v tom, že trestné stíhanie bolo vedené práve v súvislosti s výkonom advokácie. Už len pre násobne kratšiu dĺžku trestného stíhania nešlo o prípad podobný a porovnateľný so situáciou žalobcu ani čo do dĺžky trestného stíhania a ani čo do podstaty trestného stíhania, keď žalobca bol stíhaný za skutok, ktorý sa priamo týkal výkonu jeho povolania (návštevy, porady s klientom), daný prípad sa zásadne ani netýkal trestného stíhania advokáta. Preto je nevyhnutné dať za pravdu žalobcovi, že porovnávací („referenčný“) prípad použitý odvolacím súdom nie je preto po skutkovej stránke relevantným vzorom pre predmetný prípad opomínajúc tak aj bod 32 predmetného rozhodnutia v zmysle ktorého:

„32. Podľa názoru ústavného súdu v týchto prípadoch je potrebné zohľadniť medzi takýmito kritériami jednak povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodenej osoby (následky v osobnostnej sfére poškodeného), ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Za pomoci týchto kritérií ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí však súčasne najmä zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti (obdobne rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2813/2011 z 27. júna 2012). Inak povedané, určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (najvyšší súd rozsudok sp. zn. 7Cdo/145/2011 z 12. decembra 2012).“

17. Je potrebné uviesť, že aj napriek zákonnej povinnosti stanovenej vo vyššie citovanom § 387 ods. 3 CSP sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami žalobcu uvedenými v odvolaní. Odvolací súd nereflektoval na argumentáciu žalobcu týkajúcu sa vyhodnotenia a zohľadnenie dĺžky trestného stíhania (vyše 10 ročného), povahy trestnej veci a okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme a trestnému stíhaniu došlo vo výške nemajetkovej ujmy v konkrétnych okolnostiach žalobcu, hoci ide o rozhodujúce kritériá, ktoré vo svojom odôvodnení uznával aj odvolací súd, ale ich osobitne nevyhodnotil, čím nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby ako strana uskutočňovala jemu patriace procesné práva v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces.

18. Dovolanie žalobcu je za takejto situácie dôvodné, pretože v ňom opodstatnene namieta, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby ako strana uskutočňoval jemu patriace procesné práva v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom výroku o trovách konania zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Dovolateľ podal dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP proti výroku I. rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 10.000 eur v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku.

20. Podľa § 424 CSP môže dovolanie podať iba strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Otázku, či dovolateľ je procesnou stranou uvedenou v § 424 CSP, treba vždy riešiť s prihliadnutím na individuálne okolnosti daného prípadu.

21. Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je

dovolanie prípustné (objektívna prípustnosť dovolania je vymedzená ustanoveniami § 420 a § 421 CSP). Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie. Pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím (viď tiež R 50/1999). Skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska objektívneho nasleduje až po skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania; pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie nie je subjektívne prípustné, nepristúpi už k skúmaniu prípustnosti dovolania z hľadiska ustanovení § 420 a § 421 CSP.

22. Pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol (je) negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím (R 50/1999). Subjektívna prípustnosť teda odráža stav procesnej ujmy strany sporu, ktorý pretrváva od vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ stav procesnej ujmy z nejakého dôvodu pominie skôr, ako bolo dovolacím súdom rozhodnuté o podanom dovolaní, pôvodne dotknutého účastníka už ďalej nemožno považovať za subjektívne oprávneného k podaniu dovolania (§ 424 CSP). Vzhľadom na subjektívnu neprípustnosť dovolania neskúma dovolací súd, či sa v ňom - vo vzťahu k tomuto výroku - opodstatnene namieta niektorý dovolací dôvod (§ 420 a § 421 CSP).

23. Subjektívna prípustnosť dovolania reflektuje stav procesnej ujmy v osobe určitého účastníka konania (strany sporu), ktorý sa prejavuje v porovnaní najpriaznivejšieho výsledku, ktorý odvolací súd pre účastníka mohol založiť svojim rozhodnutím a výsledku, ktorý svojim rozhodnutím skutočne založil (napr. sp. zn. 3Cdo/46/2001). Ujma môže mať podobu formálnu, ktorá sa navonok prejavuje v odlišnosti napadnutého výroku rozhodnutia od posledného návrhu účastníka vo veci samej v jeho neprospech, a podobu materiálnu, ktorá je daná vtedy, ak rozhodnutie svojim obsahom znevýhodňuje osobu podávajúcu opravný prostriedok alebo zhoršuje jej právne postavenie (zúžením jej práv, rozšírením jej povinností), a preto u nej existuje právny záujem požadovať na súde vyššej inštancie odlišné rozhodnutie vo svoj prospech. Dovolací súd osobitne zdôrazňuje, že posúdenie otázky, či dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu vyznel v prospech alebo neprospech účastníka, a teda či účastník je oprávnenou osobou na podanie dovolania, prislúcha výlučne dovolaciemu súdu (R 50/1999). Pri tomto posudzovaní nemožno brať do úvahy subjektívne presvedčenie účastníka o ujme, ale len objektívnu skutočnosť, že rozhodnutím odvolacieho súdu bola účastníkovi spôsobená určitá, aj nepatrná ujma, ktorú možno odstrániť zrušením alebo zmenou napadnutého rozhodnutia (napr. sp. zn. 5Cdo/215/2010, sp. zn. 4Cdo/172/2017).

24. Z uvedeného vyplýva, že pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania je potrebné zohľadniť, či napadnuté rozhodnutie má negatívny dopad na dovolateľa, a či mu bola spôsobená ujma dopadajúca na jeho pomery, či prípadným zrušením rozhodnutia sa dosiahne náprava dôsledkov, ktoré vyvolalo (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/46/01 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe 2003 pod č. 49).

25. Ak je úlohou civilného súdneho konania ochrana práv a právom chránených záujmov účastníkov - jednotlivcov (čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP), nemôže opravný prostriedok podať osoba, ktorej práva nie sú porušené. To znamená, že právo (účinne) podať dovolanie nie je dané tomu subjektu, v neprospech ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu nevyznelo, a ktorý týmto rozhodnutím nebol negatívne dotknutý na svojich právach, pretože nie je splnená podmienka subjektívnej prípustnosti takéhoto dovolania (obdobne 9Cdo/63/2023).

26. Dovolateľ podal dovolanie v zmysle § 420 písm. f) CSP proti zmeňujúcemu (de facto podľa obsahu potvrdzujúcemu výroku vo výške 10.000 eur) výroku (výrok I.) rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 10.000 eur.

27. Dovolací prieskum preto vo vzťahu k napadnutému výroku I. (v časti o uloženie povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi vo výroku špecifikovanú sumu) rozhodnutia odvolacieho súdu nebolo možné uskutočniť vo vzťahu k dovolateľovi - žalobcovi a toto dovolanie bolo preto potrebné v zmysle §

447 písm. b) CSP odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou.

28. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je sama osebe dôvodom pre zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími dovolacími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. V prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórному dovolaciemu prieskumu (m. m. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

29. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

30. Toto uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.